

TORONTÁL

Ára 1 Din	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Vel. Bečkerek, Obilityeva (Zápolya) u. 1	POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP	Az előfizetés ára:		Ára 1 Din
	Telefonszámok: Szerkesztőség 281 Kiadóhivatal 21 Sürgőnycim: Torontál, Veliki Bečkerek		Felelős szerkesztő: Dr. MARA JENŐ	Egész évre . 300 D Negyedévre . 75 D Fél-évre . . . 150 D Havonta . . . 25 D Hirdetések díjszabás szerint	

A király visszatért Blédbe.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Bléd, aug. 20.

Aleksander király, Jelena hercegnő és Arzén herceg ma tértek vissza udvari vonaton Topoláról Blédbe. A királyt utján Jankovity Dragomir udvari marsall kísérte.

Korosec kihallgatáson a királynál.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Bléd, aug. 20.

Amint megbízható helyről jelentik, dr. Korosec Ante, a klerikális-párt vezére kihallgatást kért a királytól.

Kereskedelmi szerződés az SHS és Ausztria között.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, aug. 20.

Todorovity Mihajlo, a kereskedelmi minisztérium osztályfőnöke ma Wienbe utazott. Az osztályfőnök wieni utja összeköttetésben van azon tárgyalásokkal, amelyek célja az SHS állam és Ausztria között egy tartós kereskedelmi szerződést létrehozni.

A zagrebi eucharisztikus kongresszus.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Zagreb, aug. 20.

A tegnapi nap folyamán folyt le fényes és lélekemelő külsőségek között az eucharisztikus kongresszus. Délelőtt a katedraleban istentisztelet volt, amelyet Pellegrinetti Hermenegild celebrált fényes papi segédlettel. Az istentisztelet után körmenet volt, amelyen több mint hatvanezer ember vett részt. Az egyházi ceremóniális részt huszonhat püspök és hatszáz pap végezte.

A Zagreber Tagblatt tegnapi számában Bauer zagrebi püspök cáfolatot ad ki egyes támadásokkal szemben, amelyek az eucharisztikus kongresszust politikai jelentőségű tüntetésnek akarták minősíteni.

TÖZSDE

Augusztus 20.

Beograd, (Zárlat.) Newyork 95.40, London 437.50, Páris 530, Milano 411.50, Prága 280.50, Wien 013.40, Bukarest 43.25, Genf 1737.50, Berlin 00029.

A szerbiai községi választások.

— A „Torontál” tudósítójának távirata. —

Beograd, aug. 20.

Szerbia régi határain belül tegnap zajlottak le a községi képviselőtestület választások, amelyek élénk visszhangot keltek a fővárosi sajtóban. A Politika azt írja például, hogy a radikálisok győzelme a polgári blokk fölött még a radikálisokat is meglepte, mert tegnap még nem voltak elkészülve egy ilyen fölényes győzelemre. Viszont ezzel szemben a blokk meglepetésszerűen sokat veszített szavazói számából.

Beogradban a választási eredmény alapján a radikálisok megkapták az egész városi vezetőséget, továbbá harminc községi képviselőtestületi helyet, a demokraták tizenegy, a kommunisták három, a szociálisták pedig egy helyet kaptak a képviselőtestületben.

A Vreme szemlét tartva a választások eredménye fölött, konstatálja, hogy csak azon pártok arattak mindenféle győzelmet, amelyek a mostani rezsim és állami berendezkedés mellett foglalnak állást: tehát a radikálisok és a demokraták. Az összes többi pártok, amelyek a békétlenkedő és a forradalmi elemeket gyűjtötték maguk köré, rohamosan apadnak.

A zagrebi lapok közül az Obzor

foglalkozik a választások eredményeivel. Kijelenti vezércikkében, hogy a választás tulajdonképpen erőpróbája volt a radikális-pártnak jövőre magatartására nézve. Miután a radikális-párt várakozáson felüli eredményt ért el, ez bizonyára még jobban meg fogja szilárdítani a kormány helyzetét, amely a szkupstinában bizonyára még nagyobb energiával fogja keresztülhajtani a maga politikáját.

A legutolsó jelentések szerint az ország 119 járásában a radikális-párt 853, a demokrata-párt 309, a földműves-párt 61, a független munkáspárt 18 és a polgári egyesült pártok 6 községben győztek. Ezek a számok mutatják legjobban a radikális-párt általános győzelmét.

A választások általában az egész országban esőndesen folytak le, kivéve az egy Koszovszka-Mitrovica délszerbiai községet, ahol a szerbek és a muzulmánok között véres összeütközés támadt, amely valósággal ütközetszerű lett és órák hosszág tartott. A véres összeütközésnek mindkét részről több halottja és súlyos sebesültje van. A belügyminiszter a vizsgálatot és nyomozást ebben az ügyben azonnal megindította.

Radics Londonban tart előadást Horvátországról.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, aug. 20.

Három hét óta nagy élénkséggel tárgyalják mindenféle Radics Stepannak, a horvát köztársasági-párt vezérének kalandos külföldi utazását. Radicsnak ez az utja minden esetre azóta sokat veszített szenzációs erejéből és ma már nem szenzáció. Össze-vissza pertraktálták Radics utját, megírták, hogy végigjárta Budapestet, Wient, Rómát és Londont, sőt voltak lapok, amelyek azt tudták, hogy Radics Amerikában jár már és ott dolgozik Horvátország érdekében.

A zagrebi Jutarni List foglalkozik ma Radics londoni utjával és a következő felvilágosítást adja: Két angol testvér, a Basztan fivérek, akik melegen érdeklődnek a Balkán viszonyai iránt, több ízben tettek látogatást az idők folyamán Radicsnál, akit arra kértek, hogy jöjjön egyszer Londonba és tartson ott informatív előadást a horvátokról. Radics most élt ezzel a meghívással és elment Londonba. Egyrészt, hogy Londonban Horvátország céljairól tartson előadásokat, másrészt hogy meggyőződjék, milyen álláspontra helyezkedik Anglia közvéleménye

a szerb-horvát problémával szemben.

Radics mentésére mondja ezután a Jutarni List, hogy Radics nem ment külföldre forradalmi akciót csinálni, mert erre nincsen szüksége. Ő szellemi vezére országának és mögötte három és fél millió ember áll és ő mint népek feje, mindig nyíltan tesz mindent. Radics nem emigráns, hanem a horvát nép elnöke és mint ilyen kötelessége volt Londonba menni informálni a külföldet népe helyzetéről.

Kereskedelmi szerződést köt Románia és a szovjet.

— A „Torontál” tudósítójának távirata

Bukarest, aug. 20.

Azokkal a tárgyalásokkal kapcsolatban, amelyek a szovjet és a román kormány között most folynak a Dnyeszter folyón történt határinclénség miatt, szóba került a Románia és Szovjetország között megkötendő állandó kereskedelmi szerződés kérdése is. A két kormány delegációja elhatározta, hogy a kereskedelmi szerződés megkötésére irányuló tárgyalások színhelye Kisenew lesz.

Létesítsünk városi muzeumot.

— Az Ady Társaság kezdeményezése.

Bečkerek, aug. 21.

A szülőföld szeretete, a lokálpatriotizmus mindenkiben megvan. Még a leginternacionálisabb ember szíve mélyén is rejtőzik valami gyöngédebb névtelen érzés, ami ahhoz a helyhez fűzi, ahová drága gyermekkori emlékek kötik. Valaki meggyűlöli embereket, időt, nemzetet, de a szíve visszavonja mégis arra a helyre, ahol egy gyöngéd asszonyi szív énekelt fölötté altató dalt, ahol először tanulta meg esodalmi fűben-fában az isten végtelenségét.

Akkor fogja meg ez az érzés igazán az embert, amikor mészli van a szülőhelyétől. Amikor Páris gigantikus épületei, Berlin kábitó sürgés-forgása, Leipzig esodálatos könyvespalotái, az Északi tenger lüdegyöld hullámai eszébe juttatnak egy kis jelentéktelen városot, egy falut, amely nem versenyezhet ugyan a nagyvárosoknak a kőbe vett gondolataival, de mégis közelebb van a szívéhez, mert valahogy az övé. Oh százszor boldogtalan az az ember, akinek hazája a nagyvilág! Ak nem tartozik senkihez, aki nek nincs a világon egy olyan helye, amelyre rámondhatná: ez az enyem!

A lokálpatriotizmust, attól eltekintve, hogy mint érzelem szép és tiszteletreméltó, beállíthatjuk a kultúra szolgálatába is. Ezt tüzte ki magának az Ady-Társaság, amikor azzal fordult mindenkihez, aki Bečkereket szereti, tegye lehetővé, hogy egy speciális bečkereki város muzeumot létesíthessünk. Egy helyet, ahol összegyűjtünk mindent, ami a város történetére, fejlődésére vonatkozik.

A gyorsan szaladó modernség előtt is kell omlania régi tradícióknak. A fejlődés csakánnyal megy neki régi házaknak, utcáknak, amelyek pedig mind egy darab történelmet jelentenek. Ezeket az emlékeket ma talán még nagy nehezen össze lehet gyűjteni az utódok számára, hogy éppen úgy szeressék ezt a helyet, mint az elődök, akik nagy munkával lehetővé tették, hogy a moesaras, ngoványos talajon egy életérés, fejlődésre képes városka alakulhatott.

Kérünk mindenkit, hogy mindazt, ami Bečkerek múltjára vonatkozik, hozza el egy városi muzeum anyaga számára, amelyben minden tárgy az adományozó nevével a város közönségének közkinésévé lesz. Régi városi fényképeket, rajzokat, festményeket, irásokat, címerleveleket, mesterleveleket, vándorló könyveket, plakátokat, céhjelvényeket, újságokat, régi bečkereki mesteremberek munkáit, szóval mindent,

ami valamilyen szempontból a város történetére és kultúrtörténetére érdekes. Ezek a tárgyak családoknál idővel elkallódnak, viszont így összegyűjtve értékes gyűjtemény lesz a városnak.

Ne legyen ez pusztába kiáltó szó és ne engedjük ezt az eszmét és törekvést elaludni, mint annyi más Beeskereken. Minden tárgy a lendő múzeum számára leadható a „Torontál” szerkesztőségében, ahol azt szabályszerűen nyugtázni fogják.

Juhász Ferenc.

Merénylet készült az aradi gyorsvonat ellen.

A „Torontál” tudósítójának távirata

Bukarest, aug. 20.

Izgalmas jelenet játszódott le hétfőn az Arad felől érkező 24. számú gyorsvonaton. A mozdony fűtője észrevette, hogy a podgyászkoesi első részén két gyanús külsejű egyén húzódik meg és azokat igazolásra szólította föl. A két egyén a válasz helyett revolverlövést adott le a fűtőre, mire a mozdonyvezető lassította a menetet azzal a céllal, hogy a két embert lefogják. Azok azonban felhasználták a vonat lassított menetét és a közeli erdőbe futottak, ahol már nem sikerült őket megtalálni. Minden valószínűség szerint rablóátadást terveztek, esetleg többmagukkal az aradi gyorsvonat ellen. A CFR. vezérigazgatósága fejelemi eljárást indított a mozdonyvezető ellen, akit bünrészességgel vádolnak, mert nem fékezett kellő gyorsasággal, amikor a gyanús alakokat észrevette, hanem a lassított menettel adott módot a banditáknak a menekülésre.

A hazatérők.

Engedd meg, nyájasnak nevezett olvasó, hogy nyaralásodból visszatérve, őszinte örömmel köszöntelek. Hát hol jártál, báránykám? Hol apadt le oly vehemens módon valamikor duzzadó erszényed? Hol szedted nemes arcodra azt a kétségbeesett barnaságot, amely oly férfias teszi kissé enervált vonásadat? Jártál talán Németországban, kis ingyenelő? Vagy talán a Tátrában hagyatd néhány összepórolt kilódat, hájas olvasó? Kalandok nélkül tértél-e haza, vagy kalandokkal és az utóbbi esetben mennyi igaz abból, amit beszédes hangulatodban felebarátaidnak merőkanalanként beadogatsz? A nagyságos asszonyt miért nem vitted magaddal, kis huncut? Tőzsdéztél-e a messze idegenben? Hallom, egy kissé kártyáztunk is a csodaszép hegyek között, sőt a rossz nyelvek szerint éppen azért és mert a hegy nem akart Mohamedhez jönni, te nem is láttál a hegyekből semmit. És miért mentél te messze idegenbe, amikor az orvos kisfiadnak rendelt egy kis levegőváltást? Hogy van kedves unokahagod, akivel csak most kerültél rokonságba és miért nem hoztad a bájos anygalkát magaddal? A feleséged miatt? Hát neki nem rokona a kedves gyermek? — Légy mindenesetre szívből köszöntve szép és meghitt családi körödben, ahol szép példaadással továbbra is a nemes erkölcsökre oktatód kedves kis családodat.

HIREK

Aug.
22.

1850-ben meghalt a döblingi tébolydában Lenau Miklós német költő.

1864-ben kötötték meg Genfben azt a nemzetközi szerződést, amely a háborúban megsebesültek sorsát szabályozta és amely szerződést „genfi konvenció” néven ismerik. Ehhez jött még az 1868. évi pótszerződés, amely a megállapodást a tengeri háborúra is kiterjeszti. Már 1759-ben Franciaország és Poroszország között szerződés jött létre, amelynek értelmében a megsebesült katonák ápolása kölcsönös kötelesség és a kórházak elismert menhelyeknek tekintendők. A szerződésben foglalt nemes eszmék azonban általános hódítást még nem tettek. Dunant genfi orvos, aki a Souvenir de Solferino című röpiratában a solferinói csataterén és kórházakban nyert benyomásait megrendítő színekkel eseteltte, volt a tulajdonképeni megindítója a modern vöröskereszt mozgalomnak. A kormányoknál tett lépések eredménye volt a genfi gyűlés, amely Dufour tábornok elnökelete alatt ült össze és megalkotta a genfi konvenciót.

Budapesti és weni távirataink a magyarországi Szent István napi ünnep miatt nem érkeztek be.

A kereskedelmi- és iparkamara hivatalos órái. A kereskedelmi- és iparkamara közli, hogy hivatalos órái májtól kezdődőleg reggel 8 órától 12-g és délután 3 órától 6 óráig tartanak.

Kiviteli vám. A központi iparbeszélőtől a következő sürgöny érkezett: A minisztertanács a kiviteli vám ügyében következőleg határozott: Buzs 30, liszt 25, griz 20, tengeri 20, rozs 30, árpa 20, zab 10, élő disznó 30 darabonként, levágott 150, vágott hus, sózott szalonna 80, zsírszalonna 300, szárnyas 150, levágott 100, aszalt szilva 3 dinár, száraz bab 50, libazsír 300 dinár 100 kilogrammonkénti kiviteli illetékekkel terhelhetik meg. A korpa, nyers szilva, burgonya és hagyma kivitele szabad.

Bemutató szántás Veliki Beeskereken. Vasárnap, e hó 19-én a helybeli Braun Marcel gépkereskedő cég bemutató szántást rendezett Stagselmschmidt Fülöp földjén Veliki Beeskereken a Német-utca végén, ahol a Stock-motorekék legújabb típusát üzemen láttuk. Dacára annak, hogy a Braun-cég az előkészületeket jól csinálta, a bekövetkezett kedvezőtlen időjárás miatt nem láthattuk azt, amit a bemutatott gyártmány jó hírneve és a bemutató érdekében kifejtett fáradozások megérdemelték volna. Már reggel 8 órakor számos érdeklődő jelent meg a helyszínen Veliki Beeskerekről és a környékről, akik a kis Stock-ekét üzemen kívül és üzemen megtekintették. Gazdáink, akik ezen gép teljesítményét a kedvezőtlen, esős időjárásban is méltányolni tudták, teljesen meg voltak elégedve munkájával, mert mélyen és oly egyenletesen szántott, amint azt a mi vidékünkön megkívánják és ezért mi is azon meggyőződésben vagyunk, hogyha jó időjárás kedvezett volna a bemutatónapján, akkor ezen szép és praktikus gép egészen meglepően jó eredményeket bizonyított volna be, úgy amint ezen gyártmányu gép azt már más helyeken is mutatta.

Hogy t. olvasóinknak, akik a kedvezőtlen időjárás következtében nem jelentek meg, egy rövid ismertetést adjunk; csak röviden kiemeljük, hogy a bemutatott kis Stock-ek nagyjában hasonlít a már itt jól ismert nagy Stock-ekéhez, csak ezen új gépen néhány nagyon praktikus

újítás van. A gép egy 25–30 lóerejű petróleum-motorral van felszerelve, mely a legelsőbb rafinált petroléummal, mely kilónként 4 dinárba kerül, dolgozik és ebből csak kb. éppen annyit fogyaszt, mint más gyártmányok a drága benziuból. A 3 eketest a mélyszántáshoz 1 méter szélességben dolgozik, egészen 30 cm. mélység g. Ezenkívül felszerelhető a gép öt eketesttel tarlóbuktatáshoz vagy vetés alá való szántáshoz. Az eketestek mélység beállítása az elképzeltet legkönnyebb és leggyorsabb módon egy lábemelttű segítségével motorikus erővel történik. Előre kétféle sebességgel, hátra egy sebességgel mehet, aszerint, hogy milyen talajon szánt és mily mélységben. Ezen géppel szántáson kívüli esetekben és más gépeket is meg lehet használni. Azonkívül meg vannak a szükséges készülékek: boronák, hengerek, tárcsák, kultivátorok, vető- és aratógépek vontatására. Amint halljuk, ezen gép egyelőre itt marad Veliki Beeskereken a Braun-cégnél, hogy az tovább is megtekinthető legyen.

A nő és a drágaság.

Szinte kizsálad a toll alól a kínáló szójáték: Minek erről beszélni? Hiszen a nő maga is drágaság. Hiszen a drágaság maga is nő. És minél jobban nő a drágaság, annál nagyobb drágaság a nő. Bizony ez így van drága nők.

Am most semmi kedvem léha tréfákra. Komoly és nagy érdekes kérdést forgatok a fejemben. Arról szeretnék beszélni, ki okozza inkább a drágaságot a nő, vagy a férfi? Melyik nem fokozza jobban, a férfi vagy a nő? Ki viseli könnyebben a terhét, kinek okoz nagyobb szenvedést, súlyosabb gondokat, a férfinak vagy a nőnek? Ki küzd ellene nagyobb energiával, melyik gyűlöli fokozottabb dühvel, melyik kinlódik alatta nagyobb szenvedéssel: a férfi vagy a nő?

Kihallgatás és bizonyító eljárás nélkül kimondom az ítéletet. Öfelisége az örök igazság nevében: „Mindenn drágaság kuforrása a nő...”

A nő létezése már magában véve drágaságot jelent és drágaságot szül. Az asszonyoknak egyenesen kinokat okoz, fizikai fájdalmakat a drágaság. A férfi kinlódik vele, a nő szenved miatta. Ezzel is csak úgy vagyunk, mint a háborúval voltunk. A férfi volt, aki a háború minden nyomorúságában, bajában, harciban, veszedelmében részt vett, aki benne volt, aki aktív részese lett és mégis a nő szenvedett tiszter annyit a háborúban, mint a férfi.

A drágaságban a férfi szerzi a pénzt, a nő költi. A szerzés mindig bizonyos gyönyörrel jár, az elköltés bizonyos fájdalommal. En hozok, ő visz. Enyém a dicsőség, övé a bánat.

Minél nagyobb lesz a drágaság, annál nagyobb lesz a kereset, annál inkább emelkedik a férfi pozíciója. Am a nagyobb jövedelem még kevesebb, mint a kevesebb volt — s gyarapodik a nő bújja, fájdalma és keserősége.

A drágaság a nő miatt van, de a nő szenved is meg.

Kurirunk másodnaponként megy Beogradba. Banatska Trgovačka Agencija Veliki Beeskerek. Aleksandrova u. 27. Telefon 32.

Nikkelezni, galvanizálni Krausz-nál Veliki Beeskerek. Telefon 329.

Atutalásokat és csekkkiírásokat — a fennálló miniszteri rendeletek értelmében — Wien, Prága, Budapest, Berlin Temesvár valamint a többi összes külföldi piacokra, továbbá exportőrök részére valutabiztosításokat legjutányosabban eszközöl a Nagybeeskereki Takarékpénztár, Veliki Beeskerek, Koronaszálló épület. Telefon: Pénztár 16. Vezérigazgató 52.

Atutalások, hitellevelek és csekkek az összes bel- és külföldi piacokra, valamint valutabiztosítások árukitételre kaphatók — a beogradi pénzügyminisztérium felhatalmazása alapján — a Szerb Szövetkezeti Bank R.-T. fiókjánál (Srpska Zadržna Banka D. D.), Veliki Beeskerek. — Telefon 43 és 47.

Beiratkozás az állami főgimnázium magyar tannyelvű osztályaiba.

Tudnivalók az 1923–24. iskolai évre vonatkozólag.

I.

Az új iskola év szeptember 1-én kezdődik.

Az összes vizsgákat szeptember 1-től 15-ig fogják tartani azon sorrend szerint, melyet az igazgatóság az iskolai hirdető táblán annakidején közzé fog tenni. A vizsgákra való becsátás engedélyezéséért augusztus hó 25-től 31-ig kell folyamodni.

A javítóvizsgálat iránti kérvényre a következő okmánybélyeget kell ragasztani: Minden kérvényre, mint alapdíj 1 drb 3 dináros bélyeg, ezenkívül ha a tanuló 1 tárgyból bukott, még 1 drb 2 dináros, illetve 2 tárgynál 1 drb 3 dináros bélyeg jön. A többi (magán, különbözeti, érettségi) vizsgák díjai ugyanazok, mint a tanév végén voltak.

A kérvényeket csak személyesen lehet beadni.

II.

A tanulók beiratkozása szept. 4-én kezdődik és tart bezárólag szept. 9-ig. Szept. 4., 5., 6. és 7-én az I–IV., 8. és 9-én az V–VIII. osztályokba lehet beiratkozni. Kivételes esetekben a tanártestület szept. 15-ig, a közoktatásügyi miniszter 28-ig engedélyt adhat az utólagos beiratkozásra. Ezen határidőn túl senki sem vehető fel. A beiratkozásnál a tanulóknak személyesen jelen kell lennie. Csak igazolt betegség vagy elháríthatatlan akadály esetén lehet írásbelileg jelentkezni.

A beiratkozásra minden tanuló a következő okmányokat hozza magával:

a) jelentkezési lapot (prijavni list), melyet mindenkinek magának kell beszerezni és kitölteni. Ezt az illető tanuló szülője vagy gondviselője írja alá;

b) ha a tanuló más intézetből jön, úgy a múlt évvégi bizonyítványát;

c) keresztlevelet csak azok a tanulók hoznak, akik az I. osztályba iratkoznak be, illetve más intézetből jönnek.

Az I. osztályba csak azok vehetők fel, akik a folyó (1923.) évben életük 10-ik évét betöltötték, vagy betöltik, de még nem idősebbek 13 évnél.

A rendes előadások rögtön a vizsgák befejezése és az egyéb éveleji iskolai teendők elvégzése után megkezdődnek. Az előadások megkezdésének ideje az iskola év kezdetén közzé lesz téve.

A halálra ítélt város.

Kihalt utcák között. — Romokban heverő palotasorok. — Ahol magyarok laknak. — A letűnt tegnap — s a sivár ma.

— A „Torontál” munkatársától. —

Perasto, aug. közepén.

Cattaróból, Dalmácia déli részének büszke fővárosából kiindulva, pazar fekvésű, apró tengerszorosokon át vezet az út a Cateneba. Oldalt, a déli vegetáció pompájában álló hegyek füzik körül a fehéren habzó tengert, középtűt néhol szigetek törnek elő a sima felületből, melyeket a természet szeszélyes pillanataiban, talán a panoráma változatossága érdekében alkotott. A hegyek tetején és oldalán elszórtan épült házak fehér falai mosolyognak ki a zöld sűrűségből, együtt örüve a természet ujjongásával, a bőkezű nappal, mely hosszú sugarait szeszélyesen veti egyik partról a másikra. Sűrű, átöröhetetlennek látszó fenyvesek és repkényel befutott tölgyfák között fehér templomtornyok törnek a magasba, büszkén emelkednek az ágaskodó fák fölé, s ha hosszan nézi az utas a napfényben a csillogó keresztet, az az érzése támad, mintha megnyulnának az élettelen falak s elöretörnének büszken, ellenállhatatlanul a fellegek felé — s aztán lassan újra lesüllyednének a zöld erdőtengerbe, melynek lombjai végkép elrejtik a messzire elhaladt gőzös elől.

Még egy fordulót vesz a „Bisztrica”, mintha tisztelni akarna a bejárat előtt, — egy pillanatra megtorpan a kapunál s a következő másodpercben már teljes gőzzel besiklik a Bocche legszebb tengerszorosába, a Cateneba. Egymástól alig hétszáz lépésnyire két apró szigetcské ugrik ki merészen, a tenger sima tükréből s kacéran szembenéz a véges emberi alkotmánnyal, mely oly büszke testtartással szeli a napfényben fürdő hullámokat, mintha a biztonság megnyugtató érzésével róna a csomókat. Pedig sehol sem oly szeszélyes a tengerből, mint éppen ezen a vidéken s ha a némán hallgató, hegyes, parti sziklák megtörnek az évszázados csendet s beszélni kezdenének, mennyi, de mennyi vészes katasztrófáról, rémes sorscsapásról beszélhetnének. De a sziklák csak hallgatnak. Fájón egymásraborulva s csak a csendesen tovaosonó viz susogja nagy titkukat, évszázadok véres, szomorú történetét. A tenger is mintha megelégtelte volna pusztításait, elcsendesedett már, hullámai lecsillapultak, fáradtan, halkán paskolják egymást, nehogy megzavarják a tenger mélyén nyugvó elnémult harcosokat, akik századokon keresztül védték a Nyugatot a félhold előretörései elől s egy küzdelmes élet sok ezernyi fájdalmas emlékeivel szálltak a közös sirba, a nagy temetőbe. A török világ Damokles kardja rég eltűnt már az égboltozatról, a kalózhajók rettegett korszaka a múlté lett, Nagy Lajos uralma is már a történelemé s a szabad Velence büszke zászlaja is rég elporladt a főoltár alatti sírjában, az évszázadok behégesztették a fájó sebeket, felszáritották az özvegyek és árvák könnyeit, magához szőlította az édes anyaföld a viharos múlt tépett alakjait s örök pihenőt ad, zavartalan nyugalmat a jajsavas, de dicső élet után. Csak a falak hirdetik a régi fényt és pompát, a rég letűnt gazdaságot s boldog boldogtalanságot. De azok is hallgatagon, némán merednek az idegenre s békésen türik, hogy a repkény és olajbogó befussa

elnéptelenedett verandáit, hogy a ciprus gyökeret verjen omladozó bejáratánál s a hatalmas termeket, a régi szép idők tanuit, teknősök, siklók, viperák s ezerféle csuszómászók vegyék birtokukba

Perasto, a halott város. Valamikor gyöngye volt a Bocche di Cattarónak, kincsesháza a vidéknek. A gazdagság és a fény ütött otthont falai között, amelynek harmonikus életét még az állandó harcok és sorscsapások sem tudták teljesen megzavarni. Egyre-másra épültek a paloták, a hatalmasabbnál-hatalmasabb épülettömbök, amelyek ma még romjaikban is méltán csodálatot keltenek. A főtéren épült templom tornya, impozáns nagyságával, még a régi világ gazdagságát és pompáját hirdeti, míg a mellette emelt isten-hajlék már a letűnt korszak fájdalmas emlékeit, a szegénységet, a földhözragadottságot jelképezi. A tornyot még akkor építették, amikor Perasto fénykorát élte, elkészültével azonban lebukott a város szerencsecsillaga s a számban megfogyatkozott, anyagilag elszegényedett lakosság már csak szerény imaházat építettett a monumentális torny mellé. A tempom belső berendezése ennek dacára meglehetősen diszes. A falakat olasz mesterek munkái díszítik, közülük nem egyiket a művészettörténelem öröközte meg, a képei pedig itt elefedten, ismeretlenül hirdetik az Isten dicsőségét.

A templom körül néhány lakóházban huzódik meg a hajdani nagyváros háromszáz és egynéhány lélekre lepadt lakossága. Békés halászok és mesteremberek, akik nemzedékről-nemzedékre ebben az egyhangu, csendes, a világ zajától és mocsokjától távol eső városkában élnek le napjaikat. Néha talán előkerülnek a szekrények aljáról a rozsdamentes fegyverek, a sokéltű török, a haláltosító pisztolyok és mordályok, a zsákmányolt kések és más gyilkoló szerszámok s a görnyedhátu nagyapa az unokák kérelmére elmond egy régi történetet az ősök hőstetteiről, Perasto viharos, de dicső napjairól, a vére, a nyugtalan, harcolni vágyó dalmát vére, talán felpeszeg egy pillanatra, amikor reszketeg kezeivel szeretetteljesen végigsimogatja az eltompult késeket, eltöredezett puskákat — a tehetetlenség keserű könnyecskéjével a szemében, azonban leejti elfáradt kezét a ravaszról s újra visszakerülnek a hajdani harci eszközök almodni a láda mélyén pihenő emlékek közé.

Perasto valamikor Nagy Lajos magyar király kezében volt. Az 1380-as években hatalmas lánccal zárta el a tengeröblöt, hogy a várost megvédje az ellenséges hajók támadásai elől. Erről a lánccal kapta később a nevét is a tengerszoros (Le Catena = lánc).

Nagy kiterjedésű, impozáns méretű kikötőjében valamikor több száz hajó horgonyzott, amelyek a világ legtávolabbi részén is megfordultak. Élénk kereskedelme a velencei köztársaság hatalmának ledőlésekor rohamosan kisebbedett, a gőzhajók forgalomba bocsájtásával pedig végképpen megszűnt. Perastónak a kultúra adta meg a kegyelemdőfést.

Nem érdektelen megemlíteni, hogy Perastóban valamikor magyarok is laktak. Nagy Lajos idején sok magyar család telepedett le, de még később is számosan vándoroltak ide. Egyidőben kétszáz lélek is lakta a városkát. Perasto fénykorának letűnésekor a magyarok is jórészt felszedték ingóságukat s bucsut mondtak rövidesen megszeretett új otthonuknak. Még ma is él néhány magyar eredetű család a Mihalóban lévő városkában, de már csak a nevük emlékeztet régi hazájukra, szokásaik s nyelvük szláv.

Lassan esteledett. Egyre-másra kigyulladtak a lámpák, frissen, üdén világítanak le az elcsendesedett tengerre, melynek tükrén ezer csikban verődött vissza tündöklő fényük. Az égbolton feltűntek a csillagok s mint tüzes, szikrázó rakéták hullottak, ivatek leírva, a tömören kékülő felhők mögé. A békés, — öreg, szálas dalmata — csendesen — mintha csak magának mondaná, megszólal: Augusztus, — csillaghullás ideje. Majd egy bánatos szöveg nélküli nótába kezd s dudolgatásához egyenletes evezőcsapásokkal adja az ütemet.

K. J.

A kereskedelmi tengerészek sztrájkja. Divac Nedelyko szociálista képviselő, Pavicevity Luka szociálista és Popel a kereskedelmi tengerészek szövetségének elnöke ma kihallgatáson voltak Jankovity Velizar közlekedési és Vuicsity Milorad belügyminiszternél. A küldöttség tiltakozását jelentette be, hogy a hatóságok erőszakoskodnak a még mindig sztrájkban álló kereskedelmi tengerészekkel szemben. Vuicsity belügyminiszter ígéretet tett, hogy az ügyet meg fogja vizsgáltatni és az igazságnak megfelelően elintéztetni.

1461

BERSON

„BERSON” volt és marad állandóan a legjobb minőség. Kiméli a cipőt, olcsóbb és tartósabb a bőrnél. Követelje cipészétől, hogy cipőjére „BERSON” gummisarkot és gummitalpat erősítsen.

Drezda a nagy német küzdelem napjaiban.

„Das rote Königreich!” — már békeben így hívták az örökké elégedetlen szászok országát, ma pedig mint a kommunista centrumot emlegetik és különösen ott hangoztatják ezt előszeretettel, ahol rendíthetetlenül hisznek a nagy német birodalom szétesésében. Néhány napi drezdai tartózkodás bizony nem elegendő arra, hogy megtaláljuk azokat a földalatti kazamatákat, ahol összeesküvéseket szőnek, vagy ahol felelőtlen elemek puccsokat készítenek elő. Nappal van, ilyenkor mindenki dolgozik és senki sem politizál. Itt ott egy plakát, amely gyűlésre hívja a munkásokat, vagy a házak falára ragasztott cédulák jelzik az agitátorok munkáját. Egyébként nincsen nyoma a politizálásnak.

Az általános téma természetesen a mai világtéma, a drágaság. A márka elértéktelenedése nem téma itt a külvárosban, ez a belvárosi gazdag üzleteket és a hatalmas bankokat érdekli. De azért a külvárosban, Drezda legszegényebb negyedében sem látni a nyomort, mintha csak a jóruhájú és ép cipőjű drezdaiak megérkeznének a napfényre és a rongyosok elbujtak volna a pincékbe. Az idegenek kis csomagokkal zsebükben járják Drezda utcáit. A kis csomagokban tíz, husz- és százszoros márkabankjegyek vannak. Szép, katonás rendben, úgy ahogy az államnyomdából kikerültek. Mert Drezdában mindenki vásárol. Azt hiszi, hogy olcsóbb, mint másutt. Pedig ha nagyon átszámítja más valutára, kiderül, hogy Drezda egyik legdrágább városa Európának. A város képe egyébként olyan, mint tíz év előtt, amikor utoljára láttam. Mintha nem is lett volna háború és nem is süjtött volna a német óriás fejére a versaillesi szerződés. Mit akarnak még? — magyarázza séta közben egy drezdai orvos, aki informál a német helyzetről — dolgozunk, megfizetett erővel és mindenki a helyén áll, fizetjük és fizetni fogjuk a reánk kivetett reparációt, a háború vezetői és résztvevői, kard és hatalom nélkül, ma már semilyen befolyást nem gyakorolnak az ügyek vezetésére. És kis szünet után folytatja:

— Ez a birodalom nem fog elpusztulni és családoknak reményeikben azok, akik azt hiszik, hogy szét fog esni alkotó elemeire. Hogy Münchenben vagy Boroszlóban törtétek incidensek, vagy hogy Berlinben szélsőséges pártok a márka romjain akarnak a nyeregbe ülni, az csak természetes. De biztosíthatom, hogy a gazdasági debaclé nem fog politikai felfordulást előidézni. Nézzen körül ebben a városban, olyan ez, mint ahol elvesztik az emberek a fejüket?

Valóban, a város a legszebb békét és békebeli gazdagságot hirdeti. Olyan szép, tiszta és nyugodt, mint amikor utoljára láttam és amikor arról volt nevezetes, hogy a világ egyik legolcsóbb városa. A drágaságon kívül még valami hirdeti, hogy valaminek történnie kellett az utolsó tíz évben. A szálloda kapuján nagy tábla hirdeti, hogy franciáknak és belgáknak nem adnak szállást és őket nem szolgálják ki. Egy mondat ez a német revanche-ból, amely ott él minden emberben és már az iskolákban is ezt tanítják. Vajjon hány évtized múlva jut majd kifejezésre

ez a sok rejtett gondolat és elfojtott indulat?

E pillanatban egy amerikai család fogyasztja reggelijét a szálló terraszán. Mindenki irigykedve néz rájuk, ők dollárba számítanak. Ugy jöttek a megvert, lerongyolódott európai országba, mintha valami exotikus vidék növényeit, vagy furcsa embereit akarnák tanulmányozni. A kurtahaju amerikai lányoknak pazar multság lehet, amint páholyból szemlélik a márka fantasztikus akrobata ugrásait. És talán nagyobb passzióval nézik a Schloss-Strasse dus kirakatait, mint az, aki szegény valutával zsebében járja az elegáns drezdai utcát.

Egyébként Drezda, éppen úgy mint régen, most is berendezkedett az idegenforgalomra. A jóvalutájú idegen hatszor annyit fizet a színházjegyért, mint a drezdai bensülött, a magyar vagy osztrák állampolgár. Amikor utlevéllel igazoltam, hogy magyar vagyok, a százezer márkás ülőhelyért csak tizenhatezer márkát számítottak a Schau spielhausban. Az amerikai hadé fizesse a százezer márkát a jegyért, amelynek ára míg e sorok megjelennek, bizonyára háromszázezer márkára ugrott. Egyébként a drezdai idegenek kedvence tartózkodási helye ma is a Weisser Hirsch, a Lahmannszanatórium, amely arról nevezetes, hogy a legkövőbb emberekből is karcu Adoniszokat és szilfid terméti Vénuszokat varázsol. Itt adnak egymásnak találgat az egész világ kövér emberei, akik mint közös vallást hirdetik a Lahmannkura esalhatatlanságát. A Lahmannszanatórium talán az egyetlen hely a világon, ahol a koszt nem változott. Epp olyan rossz, mint a háború előtt volt. És épp olyan drága.

Sport

Budapest, MTK nemzetközi atletika versenye. 110 m. gátfutás: 1. Weillheim (WAC) 15-8 mp. 2. Muskát (MTK) 16 mp. — 400 m.: 1. Kurunczy (MTK) 49-7 mp. (országos rekord 50 mp.) 2. Fedák (MAC) 52-2 mp. 3. Gerő II. (KAOE) 53-6 mp. Rekord, de erős hátszél miatt az eredményt nem hitelesíthetik. — 5000 m.: 1. Kulesár (MAFC) 16 p. 15-4 mp. 2. Várady dr. (MTK) 16 p. 50 mp. — Diszkoszvetés: 1. Dr. Csejthej (BEAC) 39 m. 45 cm. 2. Somfay (MAC) 37 m. 55 cm. — 100 m. síkfutás: 1. Gerő (KAOE) 11 mp. 2. Kurunczy (KAOE) 11-1 mp. 3. Vida (KAOE) 11-1 mp. — Magasugrás: 1. Serf (FTC) 180 cm. 2. Kucsera (Kecskemét) 173 cm. — 800 m. síkfutás: 1. Fixl (MAC) 2 p. 01 mp. 2. Fonyó (MTK) 2 p. 02 mp. 3. Görög (MTK). Fixl ugylátszik 800 méterre treniroz és elég jó idővel győz legújabb távján. — 4x100 m. staféta: 1. KAOE csapata 44-4 mp.

Uzás. Budapest főatrakciója a kétnapos német-magyar uszóverseny volt. Az első nap eredménye: 4x66

Különleges úszó medellikalapok érkeztek!

Egyben értesitem t. c. közönséget, hogy sikerült egy elsőrendű munkaerőt szereznem, s így módomban áll, kalapalkításban illezesalásban, a legkényesebb izlést is kielégíteni!

ASZLÁNYI JULIA
Kalap- és női-divatterme
14-1 Nemanyina u 7 (Tanner-ház).

m. gyorsuszóstaféta: 1. Budapest csapata (Schlenker, Turnovszky, Gáborffy, Kenyeri) 2 p. 43-2 mp. 2. Magdeburg csapata (Frölich, Kunze, Hillmar, Rademacher) 2 p. 44 mp. Egy hosszal nyerve. — 4x200 m. staféta: 1. Budapest csapata (Serény, Balikó, Kenyeri, Gáborffy) 10 p. 18-8 mp. 2. Magdeburg csapata (Görges, Giesecke, Benecke, Rademacher). Két hosszal nyerve. — 100 m. másodosztályu: 1. Czele (III. ker.) 1 p. 7-6 mp. 2. Bitskey (Eger). Indult még Cordes (Magdeburg) helyeztetten. — 200 m. gyorsuszás: 1. Turnovszky (MAC) 28 mp. 2. Schlenker (NSC) 30 mp.

Vizipoló. Budapest—Magdeburg = 6:1. Budapest javára. Állandó fölény. A versenyközben a németek óvást adtak be az egész mérkőzés ellen, minthogy a víz hőmérséklete 20 foknál magasabb volt. Két verseny után egyéni számokban nem indítottak versenyzőt. A víz 22 fok volt.

Budapest. A magdeburgi válogatott vizipoló- és uszómérkőzéseinek második napján az egyéni számokban a németek újra nem indítottak versenyzőket. A részletes eredmények a következők:

A városok közötti 4x66 méteres vegyes stafétában 1. Magdeburg csapata 3 p. 2-6 mp. 2. Budapest 3 p. 3-2 mp.

50 m. másodosztályu uszás: 1. Czele (III. ker.) 30-4 mp. 2. Kemény II. (Müegyetem) 30-8 mp.

Vizipoló: Budapest másodoszt. csapata és Eger város között 2:1 Budapest győzelmével végződik.

100 m. hátuszás: 1. Bartha (NSC) 1-20 mp. 2. Bitskey (Eger) 1 p. 22-8 mp.

100 m. hölgy melluszás: 1. Molnár Ella (Baja) 1 p. 35 mp. 2. Franciaka (NSC). 3. Krecsányi Aranka (Kassa).

100 m. gyorsuszás: 1. Gáborffy (NSC) 1 p. 4-6 mp. 2. Kunze (Magdeburg).

100 m. ifjúsági verseny: 1. Segriz (Eger) 1 p. 8-4 mp. 2. Magyar (III. ker.) Nagyon jó idő.

4x66 m. másodosztályu staféta: 1. Magdeburg (Hellas) 2 p. 52-6 mp. 2. Müegyetem.

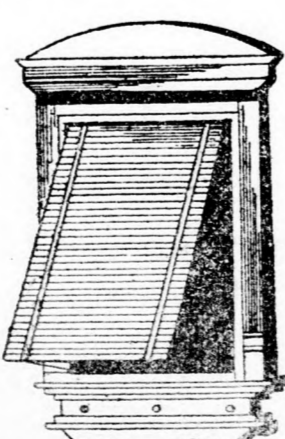
4x100 m. városok közti staféta: 1. Budapest csapata (Beleznay, Turnovszky, Gáborffy, Kenyéri) 4 p. 20-4 mp. Kitünő idő. 2. Magdeburg 4 p. 38-2 mp.

500 m. uszás: 1. Bitskey (Eger) 7 p. 02 mp. 2. Baliko (III. ker.) 3. Segriz (Eger).

Magyarország—Németország válogatott vizipoló-mérkőzésében 4:1 (3:0) arányban Magyarország győz.

A mérkőzést nagyszámu előkelő közönség nézte végig.

A kiadóhivatal telefonja — 21.
A szerkesztőség telefonja 281.

Redőnyök

minden nembn ugymint: acél „Esslingen“-féle fa zsaiuablak és vászon, továbbá az összes mű- és épületlakatosárak, valamint teherfelvonók gyártása

Bernold Silvester

Novi Sad, a gázgyárral szemben.

Alapított 1885. Telefon 234.
Kérjük a novisadi kiállításon augusztus 11-től 26-ig 18. számú pavilonunkat megtekinteni 1414

Kir közjegyzői iroda vezetésében teljes jártassággal bír, jelenleg is mint olyan alkalmazott, szerb, magyar, német és román nyelvet perfektül beszélő és író egyén azonnali **irodai alkalmazást keres.** Okiratokat önállóan fogalmaz, hagyatéki ügyeket önállóan tárgyal, a hagyatéki és tkönyvi ügyeket önállóan végzi. Cime: A. P. Z. Veliki Beckserek, Aranyeva u. 24.

Figyelem! 1538
Schubert Károly teljesen új, modern **bérautótaxija**
Állandóan a közönség rendelkezésére áll egy helyben mint vidéki turákra! Megrendelhető a „Rózsa“-szálló portásánál is! Telefon 42. Mérsékelt viteldíjak!

Sentai szerb-magyar gimnáziumba járó — jó házból való — 12-14 éves **leánytanulót teljes ellátásra vállal**
BOBRİK GYÖRGY vár. tanácsnok, Sentán 1525

Saját üzlettel rendelkező szij gyártómester 1534 **társul keres**
fele befektetéssel áruba, egy társat.
Bővebbet Piking Jakab úgnőknél.

Éves **mangalica tenyészkatok** eladók
Jeszenszky Béla gazdaságában 1537 Viajkovac

VESZÜNK
vagy cserélünk saját részvényeinkkel
Ittebei Takarékpénztár Rt. részvényeket.
1530
Legelőbank, Szerbittebe.

Novisadi kiállítás

1923 augusztus 11-től 26-ig. **MEGNYILT!**

50% utazási kedvezmény a kiállítási igazolványok alapján. Gyári, hásiipar, mezőgazdasági lóbbtermelés bemutatása. Egészségügyi és csepevőkiállítás. Legjobb alkalom kereskedők és mezőgazdák részére olcsó bevásárlásra.
Látogassanak a kiállítást! Látogassanak a kiállítást!

ÉRTESÍTÉS!
Van szerencsénk a nagyjérdemű közönséget értesíteni, hogy műhelyünket megnagyobbítottuk, miért is **MÁZOLÁST, CIMFBSTÉST** is vállalunk, továbbá **szobafestéshez a legmodernebb választékkal rendelkezünk.** Minden e szakmába vágó munkát a legolcsóbb napiáron végzünk. 1536
Eck Testvérek V. Beckserek, Geteova (Német) utca 134. szám.

Veszek szénát, szalmát és zabot
minden mennyiségben a legmagasabb áron. **Bogdanovity Mlián** V. Beckserek, Zsitai trg (Buzater) 6. szám. 1514 Telefonszám 6.

Hengergőzmalom
igen jutányosan eladó
két emeletes Seele berendezéssel.
1527
BORBÉLY JÓZSEF, Pustinjis.

Istálló
kocsiszinnal, lehetőleg a belváros közelében, azonnali beköltözésre kerestetik. Cim a kiadóhivatalban.

Belacrkván
11 hold homokszőlő, 7 hold szántóföld, szép lakással és gazdasági épülettel, természetel vagy anélkül, szabadkézből eladó. 1535

Helyben eladó
14 db transzportboroshordó 400-700 liter irtartalommal.
Érdeklődni lehet Veliki Beckserek, Svetosavska (Szerbtemplom) u. 8.

Bánati nagy gőzmalom gyártmányainak terjesztése céljából Pancsevo, Bela Crkva vagy Vrsac székhellyel **agilis képviselőt** keres. Ajánlatok „Óvadék“ jelige alatt e lap kiadóhivatalához kéretnek. 1533

Almolnár

az automatikus magasórlésben jártas, lehetőleg nőtlen,

kerestetik.

Ajánlat fizetési igény megjelölésével az „Erste Osijeker Walzmühle A.-G.“-hoz Osijek intézendő.